

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

HALİL SARIKAYA BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2022/11809
Karar Tarihi : 25/3/2025

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
İrfan FİDAN
Yılmaz AKÇİL

Raportör : Mutlu ALAF
Başvurucu : Halil SARIKAYA
Vekili : Av. Erkan YAMAN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, satılan eser nedeniyle tahsil edilen ve daha sonra iade edilen gelir vergisine tecil faizi ödenmesi talebiyle yapılan başvurunun reddi üzerine açılan davada aynı maddi olaylara ilişkin farklı kararlar verilmesi nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 14/1/2022 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiş; başvuruca da karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
- A. Başvurucunun Açtığı Davayla ve Bireysel Başvuruya Konu Davayla İlgili Süreç**

7. Başvurucu 2016 yılında Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne eserler satmış ve kendisinden bu satış işlemi nedeniyle 30.090 TL gelir vergisi tevkifatı yapılmıştır.

8. Başvurucu, hatalı olarak yapıldığını düşündüğü gelir vergisi tevkifatının düzeltilmesi için 2019 yılında idareye başvurmuştur. İdare, düzeltme başvurusunu kabul etmiş ve 30.090 TL'yi başvurucuya iade etmiştir. Başvurucu 17/8/2020 tarihli dilekçe ile tecil faizi ödenmesi istemiyle yeniden şikâyet başvurusunda bulunmuştur. İdare, talebi zımnen reddetmiştir.

9. Başvurucu 30/10/2020 tarihinde zımni ret işleminin iptali için dava açmıştır. İstanbul 4. Vergi Mahkemesinde görülen davada Mahkeme davayı kabul etmiş ve tecil faizinin ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme gerekçesinde 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 112. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince davalı idarece yersiz olarak tahsil edilen gelir vergisi nedeniyle yoksun kalınan tutarın tecil faizinin başvurucuya ödenmesi gerektiğine işaret etmiştir.

10. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 4. Vergi Dava Dairesi (Daire) 30/11/2021 tarihli kararı ile istinaf istemini kabul etmiş ve davanın reddine karar vermiştir. Daire gerekçesinde; davaya konu olayda, vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden başvurucudan haksız yere fazla veya eksik istenen ya da tahsil edilen bir tecil faizi tutarı bulunmadığı, başvurucunun tecil faizi talebi hakkında 213 sayılı Kanun'un 116. ve devamı maddelerinin uygulanma imkânı bulunmadığı hususlarına işaret etmiştir.

11. Başvurucu, nihai hükmü 3/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 14/1/2022 tarihinde süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Başvuru Formunda Belirtilen ve Somut Davayla Benzer Nitelikte Olduğu İleri Sürülen Davalarla İlgili Süreç

12. Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'ne satılan yazma eserler nedeniyle tevkif edilen gelir vergisinin faizi ile iadesi için Y.T. tarafından açılan davada tecil faiz talebi kabul edilmiştir.

13. Davayı inceleyen İstanbul 14. Vergi Mahkemesi 28/11/2019 tarihli kararıyla davayı kısmen kabul etmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

Davacı tarafından dava dilekçesinde, tevkif edilen tutarın faiziyle birlikte iadesinin istenildiği, davacıya sadece tevkif edilen 7.522,50-TL'nin iadesinin yapıldığı görülmektedir.

İdareyi, eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlü tutan Anayasanın 125'inci maddesinin son fıkrası, yargı yeri kararı uyarınca iadesi gereken bir miktar paranın, idarenin tasarrufunda kalan sürede ilgisi tarafından tasarruf edilememesinden doğan zararın giderilmesini de kapsamaktadır. İadesi gereken tutar yönünden vergi idaresi ile davacı arasındaki ilişki, iadenin yargı kararıyla hüküm altına alınması nedeniyle yönetilen-idare ilişkisi olmaktan çıkarak, bir borç ilişkisine dönüşmüştür. Dolayısıyla bu ilişkinin borçlusu tarafından alacaklısına, paranın tasarrufundan yoksun kalınan süre için: 1'inci maddesinde Borçlar Kanunu ve Ticaret Kanunu'na göre faiz ödenmesi gereken hallerde hangi oranda faiz ödeneceğini düzenleyen, 3095 sayılı Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine göre faiz ödenmesi gerekmektedir.

..."

14. Anılan karar taraflarca istinaf edilmiştir. Daire 20/10/2020 tarihinde verdiği kararlar davalı idarenin istinaf başvurusunu reddetmiştir. Davacının istinaf talebini ise kabul etmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

6322 sayılı Kanun öncesinde 213 sayılı Kanunun 112/4. maddesinde sadece 120. maddeye göre 'vergi hatası' kapsamında iade edilecek vergilere ilişkin bir düzenleme yer almaktayken, 6322 sayılı Kanun sonrasında 'vergi hatası' kapsamında yapılacak iadelere ilişkin düzenleme Kanunun 112/5. maddesinde ayrıca yer almış, 112/4. maddesinde ise, fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergilerin iadesinde tecil faiziyle ödenmesi esası getirilmiş, verginin fazla veya yersiz tahsil edildiğinin tespitinin idarece veya mahkemece ortaya çıkarılmış olması hususunda ise bir ayrıma gidilmemiştir.

Bu durumda, Vergi Usul Kanunu'nun 112/4. maddesinde, fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergilerin iadesinde, 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz uygulanacağı belirtildiğinden, haksız olarak yapılan 7.522,50 TL gelir vergisi kesintisi üzerinden, kesintinin yapıldığı tarihten itibaren hesaplanacak tecil faizinin davacıya iade edilmesi gerekmektedir.

..."

15. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'ne satılan yazma eserler nedeniyle tevkif edilen gelir vergisinin faizi ile iadesi için H.N.K. tarafından açılan davada tecil faiz talebi kabul edilmiştir.

16. Davayı inceleyen İstanbul 4. Vergi Mahkemesi 31/12/2019 tarihli kararıyla davayı kısmen kabul etmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

6322 sayılı Kanun öncesinde 213 sayılı Kanunun 112/4. maddesinde sadece 120. maddeye göre 'vergi hatası' kapsamında iade edilecek vergilere ilişkin bir düzenleme yer almaktayken, 6322 sayılı Kanun sonrasında 'vergi hatası' kapsamında yapılacak iadelere ilişkin düzenleme Kanunun 112/5. maddesinde ayrıca yer almış, 112/4. maddesinde ise, fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergilerin iadesinde tecil faiziyle ödenmesi esası getirilmiş, verginin fazla veya yersiz tahsil edildiğinin tespitinin idarece veya mahkemece ortaya çıkarılmış olması hususunda ise bir ayrıma gidilmemiştir.

Bu durumda, Vergi Usul Kanunu'nun 112/4. maddesinde, fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergilerin iadesinde, 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz uygulanacağı belirtildiğinden, haksız olarak yapılan 19.422,50 TL gelir vergisi kesintisi üzerinden, kesintinin yapıldığı tarihten itibaren hesaplanacak tecil faizinin davacıya iade edilmesi gerekmektedir.

..."

17. Anılan karar idare tarafından istinaf edilmiştir. Daire 20/10/2020 tarihinde verdiği kararla davalı idarenin istinaf başvurusunu reddetmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. İlgili Mevzuat

18. 213 sayılı Kanun'un 112. maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"(Ek: 22/7/1998-4369/2 md.: İptal: Anayasa Mahkemesinin 10/2/2011 tarihli ve E.: 2008/58, K.: 2011/37 sayılı Kararı ile.; Yeniden Düzenleme: 31/5/2012-6322/14 md.) Fazla veya yersiz olarak tahsil edilen vergiler, fazla veya yersiz tahsilatın mükelleften kaynaklanması halinde düzeltmeye dair müracaat tarihi, diğer hallerde verginin tahsili tarihinden düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar geçen süre için aynı dönemde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz ile birlikte, 120 nci madde hükümlerine göre mükellefe red ve iade edilir."

B. Danıştay Kararı

19. Danıştay Dördüncü Dairesinin 28/11/2022 tarihli ve E.2022/2880, K.2022/7112 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

Bu kapsamda, haksız veya fazla olarak tahsil edildiği tespit edilen vergilerin iadesinde ilgilinin ödediği paradan mahrum kaldığı süre zarfında, enflasyon nedeniyle paranın değerinde meydana gelen aşınma ve mülkiyetin gerçek değerinde oluşan azalma nedeniyle faiz ödenmesi gerektiği açıktır. Aksi halde paranın değerinde meydana gelen aşınma nedeniyle alacağın tahsil tarihindeki gerçek değeri iade edilmiş olmadığından iade işlemi eksik olarak yerine getirilmiş ve ilgililerin mülkiyet hakkı korunmamış olmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, vergi sorumluları, istihkak sahiplerine (mükelleflere) ödeme yapıldığı sırada gelir vergisini, tevkif suretiyle mükelleften tahsil eder ve mükelleflerden tahsil ettikleri bu vergiyi muhtasar beyannameyle beyan ederek vergi dairesine yatırırılar. Anayasa Mahkemesi kararı da dikkate alındığında, 213 sayılı Kanunun 112. maddesinin 4. fıkrası gereği mükelleften kaynaklanmayan yersiz tahsilat nedeniyle iade edilecek vergiye ait faizin hesaplanmasında başlangıç tarihi olarak esas alınacak tahsil tarihinin, tevkif suretiyle tahsil edilen vergilerde mükelleflerin paranın tasarrufundan mahrum kaldığı tarih olan istihkak sahiplerine yapılan ödeme tarihi ve diğer yandan da kesintinin yapıldığı tarih olduğu açık olup, Vergi Dava Dairesi kararında iadesine hükmedilen faizin hesaplanmasına başlangıç tarihi olarak paranın vergi dairesi hesabına yatırıldığı tarihin esas alınmasında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

"...

V. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Anayasa Mahkemesinin 25/3/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

21. Başvurucu 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 18. maddesi gereğince eser satış işleminden gelir vergisi alınamayacağını, paranın faizsiz olarak kendisine iade edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca aynı olaya ilişkin davalarda ilk derece mahkemelerinin davaları kabul ettiğini, bu kararlara karşı yapılan istinaf başvurularının Bölge İdare Mahkemeleri tarafından reddedildiğini, yine aynı Dairenin farklı kararları bulunduğunu, bu durumun hukuki belirlilik ilkesine aykırı olduğunu, adil yargılanma hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

22. Bakanlık görüşünde; Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının yazılarının ek olarak gönderildiği ve yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiğinin düşünüldüğü bildirilmiştir. Başvurucu; görüşe karşı beyan dilekçesinde, başvuru formundaki şikâyetlerini yinelemiştir.

B. Değerlendirme

23. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

24. Başvuru, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

26. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı maddi adaleti değil şekli adaleti temin etmeye yönelik güvenceler içermektedir. Bu bakımdan adil yargılanma hakkı davanın taraflardan biri lehine sonuçlanmasını garanti etmemektedir. Adil yargılanma hakkı temel olarak yargılama sürecinin ve usulünün hakkaniyete uygun olarak yürütülmesini teminat altına almaktadır (*İsmet Murtezaoglu* [1. B.], B. No: 2018/17312, 18/10/2022, § 33).

27. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara* ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların

kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyumsuzlukla ilgili varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfilik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. *Ahmet Sağlam* [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

28. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda derece mahkemelerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme *kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi* olarak nitelendirilemez (*Şahin Alpay* (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

29. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi çok istisnai durumlarda temel hak ve özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfilik nedeniyle yargılananın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılama hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai hâllerde aslında yargılananın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin derece mahkemelerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfilik nedeniyle yargılananın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılananın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi derece mahkemelerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfilik ve adil yargılama hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (*Ferhat Kara* [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; *M.B.* [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

30. Adil yargılama hakkı, hukuk kuralının davanın başvuru lehine sonuçlanmasını temin eden yorumunun esas alınmasını güvence altına almamaktadır. Uyuşmazlığa uygulanacak hukuk kurallarının yorumlanması yukarıda belirtildiği gibi derece mahkemelerinin takdirindedir. Bununla birlikte derece mahkemelerinin hukuk kurallarını yorumlarken Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen ve Cumhuriyet'in nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti ilkesini gözönünde bulundurmaları gerekir. Esasen hukuk devleti ilkesi Anayasa'nın tüm maddelerinin yorumlanmasında dikkate alınması zorunlu olan bir ilkedir. Bu bağlamda Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılama hakkının kapsam ve içeriğinin yorumlanmasında da hukuk devletinin gerekleri gözetilmelidir (*M.B.*, § 84).

31. Bu noktada hukuk devletinin gereklerinden birini de hukuk güvenliği ilkesi oluşturmaktadır (AYM, E.2008/50, K.2010/84, 24/6/2010, E.2012/65, K.2012/128, 20/9/2012). Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi; hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirtilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (AYM, E.2013/39, K.2013/65, 22/5/2013).

32. Başvurucuların medeni haklarıyla ilgili uyumsuzluklarda uygulanan hukuk kurallarının açıkça keyfi veya hakkın tesliminden kaçınacak (adaleti hiçe sayacak) biçimde yorumlanması usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getireceğinden adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden söz edilebilir. Zira bu hâlde derece mahkemesinin yorumunun başvurucular tarafından öngörülmesi mümkün olmayıp hukuk kurallarının öngörülemez biçimde yorumlanması hukuk devleti ilkesini örseler. Özellikle hak ve özgürlükleri kısıtlayıcı hükümlerin geniş yorumu tabi tutulması keyfilğe ve bireylerin kendilerini hukuk karşısında güvensiz hissetmelerine yol açar (M.B., § 86).

33. Aşağıdaki hâllerde aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bir durumun bizatihi kendisinin usule ilişkin bir güvenceye dönüştüğü kabul edilebilir:

i. Somut olayda uygulanan veya uygulanması gereken hukuk kurallarının kabul edilebilir herhangi bir yorumuna dayanılmaması,

ii. Delil ile bu delilin ispat aracı olarak kullanıldığı vakia arasında kurulan bağın kabul edilebilir bir muhakemeye dayanmaması veya mantık dışı bir çıkarıma dayanması,

iii. Yanlış olduğu açık olan olguların hükme esas alınması,

iv. Somut olayın açıkça belirli olan koşullarının gözetilmemesi,

v. Belirli bir hususu ispat ettiğinde kuşku bulunmayan bir delilin açıkça keyfi olarak dikkate alınmaması,

vi. Maddi olayın tespitinde aksi ispat edilemeyecek ve savunma yapmayı anlamsız kılacak varsayımlara dayanılması,

- Yargılamanın sonucuyla ilgili hususları usule ilişkin bir güvenceye dönüştüren durumlar yukarıda belirtilenlerle sınırlı değildir. Bunlara benzer hâllerde de Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru kapsamında denetim yapılabilir. Bununla birlikte belirtilen eksikliklerin adil yargılanma hakkının ihlaline yol açabilmesi için bunların ayrıca yargılamanın hakkaniyetini zedelediğinin tespit edilmiş olması gerekmektedir (*İsmet Murtezaoglu* § 40).

34. Anayasa Mahkemesi *Kenan Özteriş* (B. No: 2012/989, 19/12/2013) kararında, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin (AYİM) yorumunun 1/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun 95. maddesinin açık hükmüne aykırılık teşkil ettiğini belirterek olayda başvuru hakkında verilen mahkûmiyetin tecil edilmesinin sonuçları ile ilgili açık bir kanun hükmü bulunduğu ve bu hükme verilecek olağan anlam belli olduğu hâlde AYİM İkinci Dairesinin açık olan kanun hükmüne olağanın dışında farklı bir anlam verip buna göre uygulama yaptığı ve böylece kararın öngörülemez nitelikte olup bariz takdir hatası içerdiği gerekçesiyle Anayasa'nın 36. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

35. Benzer şekilde Anayasa Mahkemesi *Mehmet Geçgel* (B. No: 2014/4187, 18/4/2019) kararında, başvuru hakkında hükmedilen cezanın 21/12/2000 tarihli ve 4616 sayılı 23 Nisan 1999 Tarihine Kadar İşlenen Suçlardan Dolayı Şartla Salıverilmeye, Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun kapsamında ertelenmiş olması nedeniyle hakkında ceza

hukuku ilkelerine göre mahkûmiyet hükmü bulunmamasına rağmen İdare Mahkemesinin ortada gerçek bir mahkûmiyet varmış gibi değerlendirme yaparak başvurunun tazminat talebini reddettiği kararının bariz takdir hatası içerdiği kanaatine ulaşmış ve başvurunun hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

36. Somut olayda başvuru, eserlerini satmış; bu satış neticesinde de başvuru aleyhine gelir vergisi tevkifatı yapılmıştır. Başvuru, bu tevkifatın hatalı olduğunu ileri sürerek idareden düzeltilmesini talep etmiştir. İdare, talebi kabul etmiş ve kesilen vergiyi başvurucuya iade etmiş ancak faiz ödememiştir. Başvuru 213 sayılı Kanun'un 112. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince iade edilen vergiye ilişkin olarak tecil faizi talep etmiştir. İdare, talebi reddetmiştir. Bu işleme karşı başvurunun açmış olduğu dava mahkeme tarafından kabul edilmiş ancak Daire tarafından karar kaldırılmış ve davanın reddine karar verilmiştir.

37. Daire, benzer olaylara ilişkin olarak verdiği kararlarında (bkz. §§ 12-17) 213 sayılı Kanun'un 112. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince fazla veya yersiz tahsil edilen vergiler dolayısıyla idarenin tecil faizi ödemesi gerektiğini değerlendirmiştir. Bu kararlara konu davalarda, eldeki davadan farklı olarak yalnızca tecil faizi istenmemiş, aynı zamanda yersiz tahsil edilen gelir vergisinin de iadesi talep edilmiştir.

38. Eldeki davaya konu olayda ise idare, yersiz tahsil edilen vergiyi başvurucuya iade ettiği için başvuru yalnızca tecil faizi talep etmiştir. Daire ise gerekçesinde vergiye müteallik hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden başvurucudan haksız yere fazla veya eksik istenen ya da tahsil edilen bir tecil faizi tutarı bulunmadığı, başvurunun tecil faizi talebi hakkında 213 sayılı Kanun'un 116. ve devamı maddelerinin uygulanma imkânı bulunmadığı hususlarına işaret etmiştir. Bir başka ifade ile dava konusu faiz talebinin iade edilen vergiden bağımsız olarak düzeltme ve şikâyet hükümleri kapsamında vergi hatası olarak değerlendirilemeyeceği sonucuna varmıştır. Buna karşılık 213 sayılı Kanun'un 112. maddesinin dördüncü fıkrasında fazla veya yersiz tahsil edilen vergilerin tecil faizi ile birlikte iadesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Somut olayda başvurucudan tahsil edilen verginin yersiz olarak alındığı idarenin de kabulündedir. Dava konusu tecil faizinin de yersiz olarak tahsil edilen vergiye ilişkin olduğu açıktır.

39. Bu itibarla Dairenin 213 sayılı Kanun'un 112. maddesinin dördüncü fıkrasının açık hükmüne olağanın dışında farklı bir anlam yükleyip buna göre uygulama yaptığı ve vardığı sonucun öngörülemez nitelikte olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

41. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve tazminat talebinde bulunmuştur.

42. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu

ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2), B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 4. Vergi Dava Dairesine iletilmek üzere (E.2021/2506, K.2021/3582) İstanbul 4. Vergi Mahkemesine (E.2020/2835, K.2021/1323) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 25/3/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.